

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII DLA KLASY V OPARTE NA PROGRAMIE NAUCZANIA GEOGRAFII W SZKOLE PODSTAWOWEJ – PLANETA NOWA AUTORSTWA EWY MARII TUZ I BARBARY DZIEDZIC

WYMAGANIA EDUKACYJNE Z GEOGRAFII NA OCENĘ ŚRÓDROCZNĄ

I OKRES

WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
I. MAPA POLSKI				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, legenda mapy</i>, • wymienia elementy mapy, • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość bezwzględna, wysokość względna</i>, • odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej, • podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych, • wymienia różne rodzaje map, • odczytuje informacje z planu miasta, 	<p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie, • stosuje legendę mapy do odczytania informacji, • odczytuje skalę mapy, • rozróżnia rodzaje skali, • oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy, • odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej, • wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta, 	<p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe, • rysuje podziałkę liniową, • wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę, • oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej, • wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa, • wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim, • wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową, • przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie, 	<p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych, • przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową, • oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej, • oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej, • oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej, • rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu, • rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej, • omawia zastosowanie map cyfrowych, • podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta, 	<p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się planem miasta w terenie, • podaje przykłady wykorzystania mapo różnej treści, • analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski, • czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego, • projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta,

II. KRAJOBRAZY POLSKI

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz</i>, • wymienia składniki krajobrazu, • wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy, • wymienia pasy rzeźby terenu Polski, • wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie, • wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego, • wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim, • wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego, • wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie, • odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim, • wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką, • wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką, 	<p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym, • określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski, • przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji, • omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego, • wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego, • przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej, • wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej, • opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego, • wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej, • przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej, • omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko- 	<p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce, • opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu, • opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz, • przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim, • opisuje zajęcia mieszkańców regionu nadmorskiego, • przedstawia wpływ łodolodu na krajobraz pojezierzy, • omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej, • przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy, • omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej, • charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej, • omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych, 	<p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki zagospodarowania, • porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach, • wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne, • wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie, • wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim, • charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej, • opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy, • omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki, • opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej 	<p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> • proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy, • prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły, • przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego, • przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy, • analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej, • planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie, • przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka,
---	--	---	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej, • podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy, • określa położenie Warszawy na mapie Polski, • wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy, • wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską, • wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej, • wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską, • wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej, • określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, • podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej, • podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej, 	<p>Częstochowskiej na podstawie ilustracji,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, • wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr, • wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego, • omawia cechy pogody w górach, • wymienia atrakcje turystyczne Tatr, 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej, • charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, • opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach, • opisuje zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala, 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej, • charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd , • przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich, • opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr, 	<ul style="list-style-type: none"> • analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej, • przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd, • wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr,
---	--	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> określa na podstawie mapy położenie Tatr, wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie, 				
---	--	--	--	--

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA ROCZNĄ OCENĘ KLASYFIKACYJNĄ OBEJMUJĄ WYMAGANIA NA OCENĘ ŚRÓDROCZNĄ ORAZ WYMAGANIA WYMIENIONE PONIŻEJ

II OKRES

WYMAGANIA NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
DOPUSZCZAJĄCA	DOSTATECZNA	DOBRA	BARDZO DOBRA	CELUJĄCA
III. LĄDY I OCEANY				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe, wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie, wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych, 	<p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna, wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie, porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów, wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych, 	<p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dostateczną oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny odkryć geograficznych, wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo, opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba, 	<p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej, opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w., 	<p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębokością w oceanach, przedstawia znaczenie odkryć geograficznych,
IV. KRAJOBRAZY ŚWIATA				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu <i>pogoda</i>, wymienia składniki pogody, 	<p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem, 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej 	<p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę dobrą oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> oblicza średnią roczną temperaturę powietrza, 	<p>Uczeń spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą oraz:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na

<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>klimat</i>, • wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi, • wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi, • wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej, • podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te warstwy na ilustracji, • rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych, • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sawanna</i>, <i>step</i>, • wskazuje na mapie strefy sawann i stepów, • wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów, • wyjaśnia znaczenie terminu <i>pustynia</i>, • wskazuje na mapie obszary występowania pustyń gorących i pustyń lodowych, • rozpoznaje rośliny i zwierzęta 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu, • wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej, • omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych, • omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej, • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>preria</i>, <i>pampa</i>, • omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów, • opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyń gorących i pustyń lodowych, • wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego, • wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego, • wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry, 	<p>temperaturze powietrza</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów, • porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym, • wymienia kryteria wydzielania stref krajobrazowych, • przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej, • charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego, • charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazy sawann i stepów, • omawia klimat stref pustyń gorących i pustyń lodowych • omawia rzeźbę terenu pustyń gorących, • omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego, • charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry, • charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach, 	<ul style="list-style-type: none"> • oblicza różnicę między średnią temperatura powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku, • oblicza roczną sumę opadów, • prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych, • porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów, • omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych, • prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej, • porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry, • analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności, 	<p>Ziemi na podstawie map tematycznych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi, • porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanymi strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt, • analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu, • przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyń gorących i pustyń lodowych, • opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej, • porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach,
---	---	--	---	--

<p>charakterystyczne dla pustyń gorących i pustyń lodowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich, • wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym, • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej, • wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej, • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tajga</i>, <i>tundra</i>, <i>wieloletnia zmarzlina</i>, • wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry, • rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry, • wskazuje na mapie Himalaje, • wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt, 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje, • charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach, • opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach, 			
---	---	--	--	--